

Китайчук Тетяна Геннадіївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

Китайчук Татьяна Геннадьевна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры учета и налогообложения
Винницкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета*

Kytaichuk Tetiana

*Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Accounting and Taxation
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of
Kyiv National University of Trade and Economics
ORCID: 0000-0002-8171-1220*

**ОБЛІК ПРИДБАННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ СОНЯЧНИХ
ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ
УЧЕТ ПРИОБРЕТЕНИЯ И УСТАНОВКИ СОЛНЕЧНЫХ
ЭЛЕКТРОСТАНЦИЙ НА ПРЕДПРИЯТИИ
ACCOUNTING FOR THE PURCHASE AND INSTALLATION OF
SOLAR POWER PLANTS AT THE ENTERPRISE**

Анотація. У статті проведено дослідження методики обліку об'єктів сонячної енергетики. Доведено, що незалежно від способу одержання готової сонячної електростанції в обліку вона розглядається

як єдиний об'єкт основних засобів. Наземна станція відповідає поняттю «споруди», і для цілей бухгалтерського обліку має бути віднесена до групи «Будівлі, споруди та передавальні пристрої», а дахову – варто відображати як окремий об'єкт у складі групи «Машини та обладнання». Об'єкт зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю.

Обґрунтовано документальне забезпечення витрат, що пов'язані з її проектуванням, установкою, монтажем, налагодженням або іншими витратами, що безпосередньо пов'язані з доведенням об'єкта до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою та безпосереднє введення станції в експлуатацію.

Встановлено, що залежно від способу одержання сонячної електростанції усі витрати, які включаються до її первісної вартості, акумулюємо на субрахунку 151 «Капітальне будівництво» або субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». Під час введення в експлуатацію наземної електростанції дебетуємо субрахунок 103 «Будівлі та споруди», а дахової — субрахунок 104 «Машини та обладнання» та кредитуємо один із зазначених субрахунків рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Досліджено умови ліцензування діяльності з виробництва електроенергії. Ліцензію обліковують у складі нематеріальних активів на субрахунку 12 «Інші нематеріальні активи». Так як ліцензія на провадження діяльності з постачання електроенергії має необмежений строк дії, тому такий об'єкт нематеріальних активів не підлягає амортизації.

Ключові слова: облік, сонячна електростанція, альтернативна енергетика, основні засоби, капітальні інвестиції.

Анотація. В статті проведено дослідження методики учета объектов солнечной энергетики. Доказано, что независимо от способа

получения готовой солнечной электростанции в учете она рассматривается как единый объект основных средств. Наземная станция соответствует понятию «сооружения», и для целей бухгалтерского учета должна быть отнесена к группе «Здания, сооружения и передаточные устройства», а станцию на крыше - следует отображать как отдельный объект в составе группы «Машины и оборудование». Объект зачисляется на баланс предприятия по первоначальной стоимости.

Обоснованно документальное обеспечение расходов, связанных с проектированием, установкой, монтажом, наладкой или другими затратами, непосредственно связанные с доведением объекта до состояния, в котором он пригоден к использованию в запланированных целях и непосредственный ввод станции в эксплуатацию.

Установлено, что в зависимости от способа получения солнечной электростанции все расходы, которые включаются в его первоначальную стоимость, аккумулируем на субсчете 151 «Капитальное строительство» или субсчета 152 «Приобретение (изготовление) основных средств». При вводе в эксплуатацию наземной электростанции дебетуют субсчет 103 «Здания и сооружения», а станции на крыше - субсчет 104 «Машины и оборудование» и кредитуют один из указанных субсчетов счета 15 «Капитальные инвестиции».

Исследованы условия лицензирования деятельности по производству электроэнергии. Лицензию учитываются в составе нематериальных активов на счете 12 «Прочие нематериальные активы». Так как лицензия на осуществление деятельности по поставке электроэнергии имеет неограниченный срок действия, поэтому такой объект нематериальных активов не подлежит амортизации.

Ключевые слова: *учет, солнечная электростанция, альтернативная энергетика, основные средства, капитальные инвестиции.*

Summary. *The article studies the methodology of accounting for solar power plants. It is proved that regardless of the method of obtaining a ready-made solar power plant, it is considered as the only object of fixed assets. The ground station corresponds to the concept of "structures", and for accounting purposes should be assigned to the group "Buildings, structures and transmitting devices", and the roof - should be reflected as a separate object in the group "Machinery and equipment". The object is credited to the balance sheet of the enterprise at cost.*

Documentary support of costs associated with its design, installation, installation, commissioning or other costs directly related to bringing the facility to a state in which it is suitable for use for its intended purpose and direct commissioning of the station .

It is established that, depending on the method of obtaining a solar power plant, all costs included in its initial cost are accumulated on sub-account 151 "Capital construction" or sub-account 152 "Acquisition (manufacture) of fixed assets". During the commissioning of the terrestrial power plant, we debit sub-account 103 "Buildings and structures", and the roof - sub-account 104 "Machinery and equipment" and credit one of these sub-accounts of account 15 "Capital investments".

The conditions for licensing electricity generation activities have been studied. The license is accounted for as intangible assets on sub-account 12 "Other intangible assets". As the license to conduct electricity supply activities has an unlimited validity period, such an intangible asset is not subject to amortization.

Key words: *accounting, solar power plant, alternative energy, fixed assets, capital investments.*

Постановка проблеми. *Людство розуміє неминучість переходу до нетрадиційних, альтернативних джерел енергії.*

Основні причини, що вказують на важливість якнайшвидшого переходу до альтернативних джерел енергії:

- глобально-екологічна: сьогодні загальновідомий і доведений факт згубного впливу на навколишнє середовище традиційних енерговидобувних технологій, застосування яких неминуче веде до катастрофічного зміни клімату;
- політична: країни, які першими освоюють альтернативну енергетику, здатні претендувати на світову першість і фактично диктувати ціни на паливні ресурси;
- економічна: вартість альтернативної енергії вже сьогодні нижче вартості енергії з традиційних джерел, та й терміни окупності будівництва альтернативних електростанцій істотно коротше.

Сьогодні розвиток альтернативної енергетики в Україні проходить в двох напрямках: будівництво великих станцій і автономне енергозабезпечення. Великі об'єкти мають на меті забезпечення електроенергією цілого регіону, тобто генерування електроенергії для невизначеного кола користувачів з метою її комерційної реалізації. Разом з тим починається впровадження в господарську діяльність підприємств (локальних, автономних) джерел електроенергії, що служать для задоволення енергетичних потреб окремо взятого економічного суб'єкта або навіть його віддалених структурних підрозділів.

Поява нових активів (сонячних станцій, сонячних панелей, батарей, інверторів та ін.), що використовуються в альтернативній енергетиці, потребує адекватного відображення в бухгалтерському обліку. Більш того, електроенергія представляє собою нематеріальну субстанцію, облік якої викликає практичні труднощі. За такими об'єктами відсутні затверджені прийоми і методики обліку, саме тому у бухгалтерів виникає багато питань з цього приводу, а також породжує конфліктні ситуації в період податкових перевірок.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідження питань альтернативної енергетики різних країн світу, її особливостей, переваг та потенціалу використання проводили у своїх працях такі вчені, як С. В. Войтко [11], І. П. Гайдуцький [11], Ю.В. Забрудська [9], Н. В. Караєва [11], С.О. Кудря [12], М. М. Кузьміна [8], Ю.О. Нам'янасенко [7], Т. В. Розіт [9], А.В. Скрипник [7] та інші. Однак, в наукових працях досі відсутні дослідження методики обліку об'єктів сонячної енергетики, тому цей аспект потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження методики обліку об'єктів сонячної енергетики на підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з найбільш доступних способів отримання електроенергії є перетворення енергії сонячного випромінювання. В Україні юридичні особи мають право розмістити сонячну електростанцію як на даху, так і на землі. Підприємцям вигіднішим є будівництво сонячних електростанцій на даху, адже споживання енергії відбувається у місці її виробітку, що скорочує втрати; витрати на металоконструкції для розміщення сонячних панелей менші; на дахах відсутні затінення; шум від роботи станції є низьким; зберігаються площі земельних ділянок.

Чинне законодавство України та наявність «зеленого тарифу», створює привабливі умови для інвестицій в сонячну енергетику. Привабливість проектів з будівництва сонячних електростанцій полягає у достатньо швидкому рівні окупності (строк повернення інвестицій від такого проекту складає близько 6-8 років).

Підприємство, що запланувало мати власне автономне енергозабезпечення або ще й заробляти на продажу виробленої електроенергії, має вирішити ряд наступних питань:

1. Фінансування проекту будівництва сонячної електростанції:

- за рахунок власних коштів;
- за рахунок кредитних (банківських) коштів.

2. Внесення змін до установчих документів юридичної особи у частині доповнення такими видами діяльності як виробництво і продаж сонячної електроенергії.

3. Підбір земельної ділянки для будівництва сонячної електростанції. Будівництво сонячної електростанції можливо здійснювати на власній земельній ділянці, придбаній у власність або отриманій в оренду. Ключовим моментом у підборі землі є наявність у неї цільового призначення «землі енергетики», а при його відсутності слід вирішити питання щодо зміни цільового призначення.

4. Вибір способу будівництва сонячної електростанції:

- господарський;
- підрядний.

5. Розробка проектної документації сонячної електростанції. Важливим моментом на цій стадії є визначення складності об'єкта будівництва. Всі об'єкти будівництва поділено на категорії складності будівництва, кожній з яких властивий свій правовий режим. Категорія складності об'єкта будівництва визначається проектувальником і замовником під час розроблення проектної документації. Все це суттєво може вплинути на ціна готового об'єкта.

6. Розробка проектної документації щодо приєднання до мережі об'єкта будівництва, будівництво та введення в експлуатацію електроустановок інженерного забезпечення.

7. Придбання та поставка обладнання і матеріалів.

8. Отримання ліцензії на виробництво електроенергії. Згідно із пунктом 1.3. Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії діяльність з виробництва електричної енергії суб'єктів господарювання підлягає ліцензуванню, якщо величина

встановленої потужності електрогенеруючого обладнання складає 5 МВт та більше або якщо суб'єкт господарювання має намір продажу електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), гарантованому покупцю електричної енергії за «зеленим» тарифом незалежно від встановленої потужності об'єкта електроенергетики [1].

Отже, якщо величина встановленої потужності електрогенеруючого обладнання не перевищує 5 МВт та якщо суб'єкт господарювання не планує здійснювати продаж електричної енергії, виробленої сонячної енергії, за «зеленим» тарифом, зазначена діяльність з виробництва електричної енергії не підлягає ліцензуванню.

Електрика вироблена сонячною електростанцією, що не була спожита для власних цілей, реалізується за «зеленим» тарифом на оптовому ринку електроенергії. «Зелений» тариф – це державна система стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел: сонця, вітру, води, біомаси, за рахунок викупу державою виробленої приватним сектором електроенергії за завищеними тарифами, які в 3-5 разів перевищують вартість електроенергії зі звичайних джерел (ТЕЦ, АЕС та ін.). Поняття «зелений тариф» в Україні було описано ще в 1997 році в Законі України «Про електроенергетику» № 575/97-ВР від 16.10.1997 р. [4], проте сам механізм був запущений тільки в 2009 році. Держава зобов'язалася викуповувати у фізичних і юридичних осіб електроенергію за завищеними цінами. Фіксований мінімальний розмір «зеленого» тарифу визначається шляхом перерахування в євро тарифу, розрахованого за правилами Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 №555-IV за офіційним курсом НБУ на відповідну дату [5].

Залежно від обраного способу будівництва сонячної електростанції підприємство може придбати всі елементи системи самостійно і в подальшому змонтувати їх в єдине ціле або придбати електростанцію цілком, з монтажем «під ключ». Незалежно від способу одержання готової сонячної електростанції в обліку вона розглядається як єдиний об'єкт основних засобів. По-різному будуть відображатися в бухгалтерському обліку дахові та наземні сонячні станції.

Згідно п. 4 П(С)БО 7 «Основні засоби» сонячна електростанція є основним засобом, тобто – матеріальним активом, який підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) якого більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3].

Відповідно до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів сонячна станція, що розміщена на землі, тобто окремо від будівлі, відповідає поняттю «споруди», і для цілей бухгалтерського обліку має бути віднесена до групи «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» [2].

Що стосується відображення в обліку сонячної станції, що розміщена на даху, є два варіанти:

1) можна відображати в обліку як поліпшення будівлі, на даху якої вона встановлена. В такому разі вартість сонячної станції має збільшити первісну вартість будівлі. Але навіть, якщо станція розміщена з метою забезпечення електроенергією саме цієї будівлі, то завжди є можливість її відокремити (продати або змонтувати на іншій будівлі);

2) логічнішим є відображення сонячної станції як окремого основного засобу у складі групи «Машини та обладнання». Адже, таке обладнання є відокремленим комплексом конструктивно з'єднаних предметів, які мають загальні пристосування для їх обслуговування,

керування ними. При цьому кожен предмет виконує свої функції, а комплекс – певну роботу у складі комплексу. Об'єкт зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю.

До моменту введення в експлуатацію сонячної електростанції усі витрати не її будівництво необхідно документувати. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88 затверджене наказом Міністерства фінансів України 5 червня 1995 року дозволяє здійснювати документування господарських операцій із використанням виготовлених самостійно бланків. Документ має містити обов'язкові реквізити чи реквізити типових або спеціалізованих форм [6].

Усі витрати, пов'язані з її проектуванням, установкою, монтажем, налагодженням або іншими витратами, що безпосередньо пов'язані з доведенням об'єкта до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою, формують первісну вартість сонячної електростанції. Для підтвердження факту здійснення таких витрат доцільно вести окремий реєстр аналітичного обліку. Такий реєстр можна назвати Картка обліку об'єкта основних засобів у складі незавершених капітальних інвестицій. В документів необхідно зазначити обов'язкові та необхідні реквізити Також обов'язково в наказі про облікову політику слід зафіксувати факт застосування такої Картки на підприємстві, а її форму можна навести в додатку до наказу. Такий документ можна використовувати для накопичення витрат, пов'язаних з реконструкцією, модернізацією, поліпшенням активу у майбутньому.

Для того щоб контролювати повноту і правильність обліку усіх витрат, які були понесені підприємством до моменту введення активу в експлуатацію, бухгалтер повинен уважно та послідовно заповнювати Картку обліку об'єкта основних засобів у складі незавершених капітальних інвестицій. Оскільки саме ця інформація буде формувати первісну вартість сонячної електростанції.

Факт і дату введення в експлуатацію сонячної електростанції, у тому числі черги її будівництва (пускового комплексу), засвідчує:

- сертифікат, який засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта проектній документації і підтверджує його готовність до експлуатації, або
- зареєстрована відповідно до законодавства декларація про готовність об'єкта до експлуатації.

Після того як всі необхідні підготовчі роботи щодо об'єкта завершено, його нарешті вводять в експлуатацію. Для цього підприємства використовують Акт приймання-передачі основних засобів, типова форма якого затверджена. Саме з дати складання Акта приймання-передачі основних засобів сонячна станція стає самостійним об'єктом основних засобів. Акт складає комісія в одному примірнику, який затверджує керівник підприємства. До акта варто додати картку обліку об'єкта основних засобів у складі незавершених капітальних інвестицій.

Залежно від способу одержання сонячної електростанції усі витрати, які включаються до її первісної вартості, акумулюємо на субрахунку 151 «Капітальне будівництво» або субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». Під час введення в експлуатацію наземної електростанції дебетуємо субрахунок 103 «Будівлі та споруди», а дахової — субрахунок 104 «Машини та обладнання» та кредитуємо один із зазначених субрахунків рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Детальніше розглянемо приклад з відображення придбання та встановлення сонячної електростанції в бухгалтерському обліку.

Умова. Підприємство прийняло рішення про встановлення на даху складу сонячної електростанції потужністю 30 кВт. Електрогенеруюче обладнання буде використовуватися для забезпечення потреб у електроенергії складу та офісної будівлі підприємства.

Для виконання монтажних робіт підприємство звернулося до спеціалізованого підприємства. Згідно з договором підрядник виконує роботи «під ключ». Підприємство

здійснило попередню оплату у розмірі 30% від загальної вартості робіт. Остаточний розрахунок було проведено наступного місяця після завершення і прийняття робіт.

Загальна вартість робіт та обладнання становить 902 800 грн. (у т.ч. ПДВ), у тому числі:

- сонячні панелі (86 шт. по 3500 грн. за одиницю) — 301 000 грн.;
- інвертор — 75000 грн.;
- акумуляторна батарея (2 шт. по 150000 грн.) — 300 000 грн.;
- комплект кріплення — 100 000 грн.;
- кабель (230 м по 60 грн. за 1 м) — 13 800 грн.;
- комплект захисту від перенавантажень — 15 000 грн.;
- монтажні роботи — 98 000 грн.

Розробка технічного проекту з комплектації та монтажу системи та розробка проектної документації виконувалась на замовлення підприємства проектною організацією. Вартість робіт склала 30 000 грн (у т.ч. ПДВ).

За результатами виконання робіт підрядники надали акти виконаних робіт.

Комісія підприємства прийняла рішення про зарахування сонячної станції на баланс як окремого об'єкта основних засобів. При введенні в експлуатацію було оформлено Акт введення в експлуатацію основних засобів за типовою формою. Водночас бухгалтерська служба підприємства відкрила на зазначений об'єкт інвентарну картку із зазначенням технічних характеристик і очікуваного строку служби.

В таблиці 1 відобразимо вищезазначені операції в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 1

Бухгалтерський облік операцій з придбання та встановлення сонячних електростанцій на підприємстві

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Отримано роботи з розробки ТЕО і проектної документації	152	631	25000
2	Нараховано податковий кредит	641	631	5000
3	Оплачено роботи з розробки ТЕО та проектної документації	631	311	30000
4	Перераховано аванс підряднику (902 800 грн. х 30 %)	371	311	270840

5	Відображено податковий кредит	641	644	45140
6	Виконано будівельно-монтажні роботи	152	631	752333,33
7	Нараховано податковий кредит по попередній оплаті	644	631	45140
8	Нараховано податковий кредит	641	631	105326,67
9	Оплачено будівельно-монтажні роботи	631	311	631960
10	Проведено залік заборгованості за рахунок виплаченого авансу	631	371	270840
11	Введено станцію в експлуатацію за первісною вартістю	104	152	777333,33

Якщо підприємство вирішить стати постачальником електроенергії, слід пам'ятати про необхідність отримання ліцензії. За видачу ліцензії справляється разова плата в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії.

Ліцензію обліковують у складі нематеріальних активів на субрахунку 12 «Інші нематеріальні активи». Так як ліцензія на провадження діяльності з постачання електроенергії має необмежений строк дії, тому такий об'єкт нематеріальних активів не підлягає амортизації. Важливо не списати плату за ліцензію на витрати звітного періоду чи включати до первісної вартості створеної сонячної станції.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи результати даного дослідження, доходимо висновку, що:

1) в наукових працях відсутні дослідження методики обліку об'єктів сонячної енергетики, тому цей аспект є актуальним і потребує подальшого дослідження;

2) незалежно від способу одержання готової сонячної електростанції в обліку вона розглядається як єдиний об'єкт основних засобів. Наземна станція відповідає поняттю «споруди», і для цілей бухгалтерського обліку має бути віднесена до групи «Будівлі, споруди та передавальні пристрої», а дахову – варто відображати як окремий об'єкт у

складі групи «Машини та обладнання». Об'єкт зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю;

3) усі витрати, пов'язані з її проектуванням, установкою, монтажем, налагодженням або іншими витратами, що безпосередньо пов'язані з доведенням об'єкта до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою, формують первісну вартість сонячної електростанції. Для таких витрат доцільно вести Картку обліку об'єкта основних засобів у складі незавершених капітальних інвестицій. Для введення в експлуатацію сонячної електростанції використовують Акт приймання-передачі основних засобів;

4) залежно від способу одержання сонячної електростанції усі витрати, які включаються до її первісної вартості, акумулюємо на субрахунку 151 «Капітальне будівництво» або субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». Під час введення в експлуатацію наземної електростанції дебетуємо субрахунок 103 «Будівлі та споруди», а дахової — субрахунок 104 «Машини та обладнання» та кредитуємо один із зазначених субрахунків рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

5) якщо підприємство вирішить стати постачальником електроенергії, слід отримати ліцензію. Ліцензію обліковують у складі нематеріальних активів на субрахунку 12 «Інші нематеріальні активи». Так як ліцензія на провадження діяльності з постачання електроенергії має необмежений строк дії, тому такий об'єкт нематеріальних активів не підлягає амортизації.

Література

1. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії : постанова НКРЕКП від 27.12.2017 №1467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1467874-17#Text> (дата звернення: 25.06.2021).

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (дата звернення: 25.06.2021).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.00 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 25.06.2021)
4. Про електроенергетику : Закон України від 16.10.1997 р. № 575/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.06.2021)
5. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20.02.2003 №555. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030555.html. (дата звернення: 25.06.2021)
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 05.06.95р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 25.06.2021)
7. Скрипник А.В., Нам'ясенко Ю.О. Енергетична незалежність як основа повноцінної незалежності України // Інформаційні технології в економіці і природокористуванні № 2, 2017. С. 16-28.
8. Кузьміна М. М. Поняття та види енергії з альтернативних джерел / М. М. Кузьміна. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія : Економічна теорія та право. 2013. № 3. С. 134-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2013_3_16. (дата звернення: 25.06.2021)

9. Розіт Т.В., Забрудська Ю.В. Оподаткування у сфері сонячної енергетики. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 59-2. С. 160-164.
10. Види сонячних електростанцій. [Електронний ресурс]. URL: http://ishop.sutem.com.ua/articles/topics/solar_energy/SES. (дата звернення: 26.06.2021)
11. Войтко С. В., Гайдуцький І. П., Караєва Н. В. Динаміка розвитку відновлюваної енергетики на початку третього десятиліття XXI століття. *Ефективна економіка*. 2021. №4(21). URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2021/13.pdf. (дата звернення: 26.06.2021)
12. Кудря С.О. Шляхи і способи підвищення ефективності розвитку відновлювальної енергетики в Україні. *Енергетика та електрифікація*. 2007. №12. С. 57.

References

1. Litsenziyni umovy provadzhennya hospodars'koyi diyal'nosti z vyrobnytstva elektrychnoyi enerhiyi : postanova NKREKP vid 27.12.2017 №1467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1467874-17#Text> (data zvernennya: 25.06.2021).
2. Methodychni rekomendatsiyi z bukhhalters'koho obliku osnovnykh zasobiv : nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 30.09.2003 r. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (data zvernennya: 25.06.2021).
3. Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 7 «Osnovni zasoby» : nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 27.04.00 r. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (data zvernennya: 25.06.2021)

4. Pro elektroenerhetyku : Zakon Ukrayiny vid 16.10.1997 r. № 575/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennya: 25.06.2021)
5. Pro al'ternatyvni dzherela enerhiyi : Zakon Ukrayiny vid 20.02.2003 №555. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030555.html. (data zvernennya: 25.06.2021)
6. Polozhennya pro dokumental'ne zabezpechennya zapysiv u bukhhalters'komu obliku : nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 05.06.95r. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (data zvernennya: 25.06.2021)
7. Skrypnyk A.V., Nam"yassenko YU.O. Enerhetychna nezalezhnist' yak osnova povnotsinnoyi nezalezhnosti Ukrayiny // Informatsiyi tekhnolohiyi v ekonomitsi i pryrodokorystuvanni № 2, 2017. S. 16-28.
8. Kuz'mina M. M. Ponyattya ta vydy enerhiyi z al'ternatyvnykh dzherel / M. M. Kuz'mina. Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho». Seriya : Ekonomichna teoriya ta pravo. 2013. № 3. S. 134-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2013_3_16. (data zvernennya: 25.06.2021)
9. Rozit T.V., Zabrud's'ka YU.V. Opodatkovannya u sferi sonyachnoyi enerhetyky. Prychornomors'ki ekonomichni studiyi. 2020. Vyp. 59-2. S. 160-164.
10. Vydy sonyachnykh elektrostantsiy. [Elektronnyy resurs]. URL: http://ishop.sutem.com.ua/articles/topics/solar_energy/SES. (data zvernennya: 26.06.2021)
11. Voytko S. V., Hayduts'kyi I. P., Karayeva N. V. Dynamika rozvytku vidnovlyuvanoyi enerhetyky na pochatku tret'oho desyatylittya KHKHI stolittya. Efektyvna ekonomika. 2021. №4(21). URL:

http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/13.pdf. (data zvernennya:
26.06.2021)

12. Kudrya S.O. Shlyakhy i sposoby pidvyshchennya efektyvnosti rozvytku vidnovlyuval'noyi enerhetyky v Ukrayini. Enerhetyka ta elektryfikatsiya. 2007. №12. S. 57.